

УКРАЇНА

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ»**

вул. Ярослава Мудрого, 37, м. Біла Церква, Київська обл., 09107, тел. 0(4563) 5-12-40,
тел./факс 5-04-24 E-mail: Kyiv_academy@ukr.net, Web: <https://www.kristti.com.ua/>
Код ЄДРПОУ 02139618

СХВАЛЕНО

Протокол вченої ради
КНЗ КОР «КОПОПК»
від 23.04.2024 № 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КНЗ КОР «КОПОПК»
від 24.04.2024 № 70

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації вчителів (викладачів) предметів
мистецької освітньої галузі (образотворче мистецтво)

Пояснювальна записка

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 року № 904, Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Нова українська школа: відповідаємо на виклики», затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 28.04.2020 № 567 (для вчителів початкових класів), та у відповідності до професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Освітня програма також враховує основні положення Закону України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688, Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800, щодо виконання заходів державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», постанови Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029

року», інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність учителя та з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Сучасний учитель предметів мистецької освітньої галузі (вчитель образотворчого мистецтва) закладу освіти має бути готовим до роботи за державними освітніми стандартами в контексті реформування системи освіти, у тому числі виконання заходів щодо реалізації євроінтеграційних процесів у галузі освіти, інклюзивного підходу, посилення ролі цифрових технологій в організації освітнього процесу та активного використання технологій дистанційного навчання.

Мета освітньої Програми: професійний розвиток учителів (викладачів) предметів мистецької освітньої галузі (вчителів образотворчого мистецтва) відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти (далі - ЗЗСО) необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р., та на основі Державного стандарту початкової освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року №87 і Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898.

Основні завдання Програми:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти;
- поглибити й розширити знання вчителів закладів загальної середньої освіти з теорії і практики навчання, що забезпечує якісні зміни в організації освітнього процесу та створює передумови для інноваційних перетворень у сучасній шкільній системі;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей учителів закладів загальної середньої освіти;
- удосконалити вміння вчителів закладів загальної середньої освіти відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку;
- поглибити й розширити теоретичні знання з фахових і психолого-педагогічних дисциплін.

Особливості організації освітнього процесу за освітньою програмою

Вивчення деяких питань модулів, окремих тем, послідовність вивчення, загальна кількість годин на вивчення тем можуть бути зміненими, окремі питання тем програми можуть бути перенесені в інші теми в залежності від загальної концепції робочої програми навчання.

Очікувані результати навчання можуть різнитися залежно від кваліфікаційної категорії та педагогічного досвіду слухачів.

Теоретична складова освітньої програми може бути реалізованою через лекції, відеолекції, вебінари, відеоконференції тощо. Практична складова – через практикуми, навчальні тренінги, семінари, майстер-класи.

Навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів. Інші види занять в асинхронному режимі проводяться в різних форматах.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу:

- **для очного навчання:** мультимедійний проєктор; ноутбук, фліпчарт, персональні комп'ютери, навчальні матеріали, інтерактивна дошка, сучасне програмне забезпечення, спеціалізоване програмне забезпечення для інтерактивної дошки; швидкісний інтернетканал для використання під час занять відповідних онлайнресурсів;

- **для дистанційного навчання:** комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа суб'єкта підвищення кваліфікації, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку освіти загалом;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері початкової та базової середньої освіти;
- сутності Концепції Нової української школи;
- сутності основних ідей, принципів побудови Державного стандарту початкової освіти та Державного стандарту базової середньої освіти;
- структури та змісту типової освітньої програми та освітньої програми закладу освіти, типового навчального плану та робочого навчального плану, модельної навчальної програми та навчальної програми;
- планування освітньої діяльності в закладі загальної середньої освіти;
- академічної свободи вчителя в організації освітнього процесу.

Уміння:

- організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства;
- визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог Державного стандарту початкової освіти та Державного стандарту базової середньої освіти, типових освітніх програм початкової школи, типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (освітніх програм, укладених науковими установами, іншими суб'єктами освітньої діяльності, що затверджені у відповідному порядку), модельних навчальних програм, попередніх результатів навчання учнів, їхніх освітніх потреб;
- формувати в учнів ключові компетентності та вміння, спільні для всіх компетентностей;
- використовувати модельну навчальну програму для розроблення навчальної програми;
- ефективно взаємодіяти й працювати в команді.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, цінність особистості;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі всіх учнів;
- просування національно-патріотичних та демократичних цінностей (патріотизм, відповідальність за долю держави, повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

1.	Розробник освітньої програми	Дудка Алла Миколаївна, методист вищої категорії відділу загальної середньої освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»
2.	Найменування освітньої програми	Освітня програма підвищення кваліфікації вчителів (викладачів) предметів мистецької освітньої галузі (образотворче мистецтво)
3.	Мета програми	Формування, розвиток професійних компетентностей
4.	Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Учителі (викладачі) предметів мистецької освітньої галузі, учителі образотворчого мистецтва

5.	Напрямок освітньої програми	Професійна компетентність учителя (викладача) предметів мистецької освітньої галузі					
6.	Зміст освітньої програми	№ з/п	Освітній компонент (модуль, тема)	Засоби провадження			
				Кількість годин			
				лекційні	семінарські	практичні	усього
		1.	Модуль 1. Соціально-гуманітарний. Модернізація системи освіти в контексті викликів XXI століття	6			6
		1.1.	Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу	2			2
		1.2.	Педагогічні погляди українського народу на виховання, роль народної педагогіки в розбудові національної школи	2			2
		1.3.	Гуманістичні аспекти модернізації освіти в контексті традиції та інновацій	2			2
		2.	Модуль 2. Професійний. Освітнє середовище НУШ: територія безпеки та розвитку	2	2	16	20
		2.1. Інваріантна складова модуля		2	2	10	14
		2.1.1.	Побудова індивідуальної програми професійного розвитку вчителя	2			2
		2.1.2.	Педагог в системі компетентнісно орієнтованої освіти			2	2
		2.1.3.	Критерії та індикатори оцінювання якості педагогічної діяльності		2		2
		2.1.4.	Безпека життєдіяльності учасників освітнього процесу			2	2
		2.1.5.	Психологічна підтримка учасників освітнього процесу			6	6
		2.2. Варіативна складова модуля				6	6
		2.2.1.	Інклюзивна освіта: теорія і практика			6	6
		2.2.2.	Формування команди для розвитку культури демократії в школі			6	6
		2.2.3.	Комунікативна компетентність педагогічного працівника			6	6

		2.2.4.	Освітній коучинг як технологія професійного розвитку педагогів			6	6
		2.2.5.	Креативні підходи мистецької освітньої галузі у профільній освіті Нової української школи			6	6
		3.	Модуль 3. Фаховий. Організація освітнього процесу в мистецькій освітній галузі (образотворче мистецтво)	4		34	38
		3.1. Інваріантна складова модуля		4		16	20
		3.1.1.	Нормативно-правове, навчально-методичне забезпечення мистецької освітньої галузі в реалізації Державних стандартів загальної середньої освіти	2			2
		3.1.2.	Особливості реалізації модельних навчальних програм мистецької освітньої галузі	2			2
		3.1.3.	Реалізація ключових компетентностей та наскрізних умінь у процесі викладання предметів мистецької освітньої галузі (образотворчого мистецтва)			4	4
		3.1.4.	Сприймання та інтерпретація творів образотворчого мистецтва на уроках мистецької освітньої галузі та в позаурочній роботі			2	2
		3.1.5.	Інноваційні методики викладання предметів мистецької освітньої галузі (образотворчого мистецтва)			4	4
		3.1.6.	Види практичної діяльності на уроках образотворчого мистецтва.			4	4
		3.1.7.	Ефективні інструменти та практики оцінювання результатів навчальних досягнень учнів із предметів мистецької освітньої галузі (образотворче мистецтво)			2	2
		3.2. Варіативна складова модуля				18	18
		3.2.1.	Використання нетрадиційних графічних та живописних технік на			6	6

			уроках образотворчого мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво» та в позаурочний час				
		3.2.2.	Основи графічного дизайну в системі викладання мистецьких дисциплін			6	6
		3.2.3.	Від ідеї до шедевру: майстерність Самчиківського розпису			6	6
		3.2.4.	Національно-патріотичне виховання засобами мистецької освіти			6	6
		3.2.5.	Творчий шлях до ментального здоров'я: арт-терапія для профілактики посттравматичного стресового розладу			6	6
		4.	Модуль 4. Діагностико-аналітичний			8	8
		4.1.	Установче заняття, вхідне діагностування			2	2
		4.2.	Конференція з обміну досвідом			2	2
		4.3.	Захист випускних робіт			2	2
		4.4.	Вихідне діагностування			2	2
			Разом:	12	2	58	72
7.	Обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або кредитах ЄКТС	72 год / 2,4 кредити ЄКТС					
8.	Форма підвищення кваліфікації	Очна, дистанційна, очно-заочна, пролонгована					
9.	Вид підвищення кваліфікації	Навчання за освітньою програмою підвищення кваліфікації					
10.	Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05 Професійні компетентності: А1 Мовно-комунікативна компетентність (А1.1, А1.2, А1.3, А1.4); А2 Предметно-методична компетентність (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4, А2.5, А2.6, А2.7); А3 Інформаційно-цифрова компетентність (А3.1, А3.2, А3.3); Б1 Психологічна компетентність (Б1.1, Б1.2, Б1.3, Б1.4); Б2 Емоційно-етична компетентність (Б2.1, Б2.2, Б2.3); Б3 Компетентність педагогічного партнерства (Б3.1, Б3.2, Б3.3); В1 Інклюзивна компетентність (В1.1, В1.2, В1.3); В2 Здоров'язбережувальна компетентність (В2.1, В2.2, В2.3, В2.4, В2.5); В3 проєктувальна компетентність (В3.1); Г1 Прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2);					

		Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Оцінювально-аналітична компетентність (Г3.1, Г3.2, Г3.3); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1, Д1.2, Д1.3); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2); Д3 Рефлексивна компетентність (Д3.1)
11.	Очікувані результати	Удосконалення загальних та професійних компетентностей
12.	Особа (особи), які виконують освітню програму	Рогова В.Б. Плівачук К.В. Пащенко Д.І. Бендеревський Н.М. Бачинська Є.М. Сотніченко І.І. Аносова А.В. Довгань А.І. Часнікова О.В. Шевченко А.М. Ковальова С.В. Дудка А.М. Власова В.Г. Борбіт А.В. Слободяник Г.І. Луценко Т.М.
13.	Строки виконання програми	Календарний рік
14.	Місце виконання освітньої програми	Комунальний навчальний заклад Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» (вул. Ярослава Мудрого, 37 м. Біла Церква, 09107)
15.	Вартість надання освітньої послуги	Собівартість обраховується в залежності від наповнення груп згідно з вимогами чинного законодавства
16.	Мінімальна та максимальна кількість осіб у групі	25-30 осіб
17.	Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
18.	Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://kristti.com.ua/ програма:

Модуль 1. Соціально-гуманітарний. Модернізація системи освіти в контексті викликів XXI століття

1.1. Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу

Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу: огляд класичних та сучасних підходів. Аналіз програм та національних стратегій розвитку людського капіталу європейських країн та України. Переваги та обмеження у розумінні ролі освіти в процесі

формуванні людського капіталу. Розгляд перспектив розвитку освіти та її впливу на людський капітал у майбутньому. Реалізація інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Модель національного освітнього технопарку з підвищення якості освіти у викликах воєнного / повоєнного часу».

1.2. Педагогічні погляди українського народу на виховання, роль народної педагогіки в розбудові національної школи

У лекції висвітленні погляди народної педагогіки на роль формування особистості. Розкрито етапи розвитку народної педагогіки та набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури суспільних взаємин, формування у молоді розвиненої духовності, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової культури.

Розглянуто ідеальний варіант сучасної педагогіки, що базується на інтеграції народної педагогіки, етнопедагогіки та педагогічної науки загалом, а також передової практики навчання й виховання дітей у сім'ї. Надано приклади використання накопиченого українським народом досвіду у вихованні підростаючого покоління. Наголошено, що актуальним є зараз виховання повноцінної, національно свідомої особистості з почуттям власної гідності, з високими моральними якостями, яка вивчає національні ідеали, традиції, звичаї, обряди українського народу.

Відмічено, що нові вимоги, які ставить сучасне суспільство перед школою, зобов'язують учителів вивчати педагогічну спадщину, втілюючи в загальну практику провідні ідеї народної педагогіки.

1.3. Гуманістичні аспекти модернізації освіти в контексті традиції та інновацій

Гуманістичні підходи до модернізації освіти. Традиціоналізм в освіті: огляд традиційних підходів до освіти. Методологічні принципи виховання: природовідповідності, культуровідповідності та народності. Генеза проявів цих принципів у модернізації освітнього процесу від античних часів до сьогодення. Стандартизація змісту освіти. Аргументи за збереження традицій в освіті. Прогресивізм в освіті. Ідея інноваційного підходу до освіти. Аргументи за впровадження інновацій в освітній процес.

Очікувані результати за модулем 1

Знання й розуміння:

- сутності людського капіталу та його впливу на соціально-економічний розвиток;
- ролі освіти у формуванні кваліфікаційного потенціалу суспільства та індивідуального розвитку кожної особистості;
- впливу освіти на здоров'я, економічний розвиток, соціальну стабільність та культурні процеси;
- суті наступних методологічних принципів виховання: природовідповідності, культуровідповідності та народності;
- способів забезпечення якості іншомовної освіти та рівного доступу до неї;
- цифрових технологій та електронних освітніх ресурсів для навчання учнів іноземної мови;
- сутності української національної ідеї;
- ролі духовно-морального фактору та духовної свідомості в справі становлення національної ідентичності, мотивації багатьох поколінь українців до захисту своєї України.

Уміння:

- аналізувати взаємозв'язок між рівнем освіти нації та її економічними показниками;
- синтезувати інформацію щодо ефективних підходів до розвитку освіти для забезпечення сталого розвитку суспільства;
- створювати стратегії та програми розвитку освіти з урахуванням потреб сучасного ринку праці та соціокультурних вимог;
- використовувати нові досягнення в психології чи фізіології для поліпшення результативності роботи.

- ефективно використовувати можливості цифрових технологій;
- використовувати у практичній діяльності сучасні тенденції викладання й навчання в закладах освіти з урахуванням упровадження дистанційного навчання;
- використовувати нетрадиційні форми уроків для підвищення мотивації учнів до вивчення іноземної мови;
- чітко і переконливо висловлювати думки про історичні аспекти національної ідентичності та ефективно обмінюватися інформацією з іншими.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- підтримка принципу доступності освіти для всіх шарів суспільства, незалежно від соціального статусу чи матеріального стану;
- готовність до впровадження нових методів та технологій у освітній процес для підвищення ефективності освіти;
- усвідомлення важливості знань як основного ресурсу для розвитку суспільства та самореалізації особистості;
- усвідомлення власної ролі у формуванні та розвитку людського капіталу як ключового чинника сталого розвитку суспільства;
- усвідомлення об'єктивної необхідності впровадження інновацій в освітньому процесі при виникненні нових наукових знань у психології, фізіології, антропології;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- постійне вдосконалення мотиваційних стратегій залучення учнів до вивчення іноземних мов;
- усвідомлення ролі вчителя як фасилітатора освітнього процесу;
- усвідомлення своєї національної ідентичності, але при цьому відкритість для самокритики й вільність від націоналістичних уявлень.

Модуль 2. Професійний. Освітнє середовище НУШ: територія безпеки та розвитку

2.1. Інваріантна складова модуля

2.1.1. Побудова індивідуальної програми професійного розвитку вчителя

Нормативно-правове забезпечення безперервного професійного розвитку педагогічних працівників. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Керівник закладу освіти». Визначення індивідуальних професійних запитів. Формувального індивідуального плану професійного розвитку.

2.1.2. Педагог в системі компетентнісно орієнтованої освіти

Виклики сучасного суспільства системі освіти. Основні принципи освіти XXI століття. Зміна пріоритетів в освітньому процесі від накопичення знань до розвитку життєвих навичок – ключових компетентностей. Учитель – агент змін: коуч, фасилітатор, тьютор, модератор в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Вимоги до педагога Нової української школи.

2.1.3. Критерії та індикатори оцінювання якості педагогічної діяльності

Поняття «критерії оцінювання» та «індикатори якості педагогічної діяльності», їх взаємозв'язок та значення у педагогічній практиці. Розгляд основних видів критеріїв якості педагогічної діяльності відповідно до вимог «Абетки для директора». Пояснення та приклади індикаторів, що відображають кожен із цих критеріїв. Практика оцінювання та самооцінювання педагогічної діяльності. Застосування критеріїв та індикаторів педагогічної діяльності до підготовки до проходження сертифікації та атестації.

2.1.4. Безпека життєдіяльності учасників освітнього процесу

Забезпечення безпеки з закладі освіти відповідно до вимог законодавства. Захист здоров'я учасників освітнього процесу. Безпека на території закладу освіти: контроль доступу та

відеоспостереження, безпечний шлях до закладу освіти, проведення профілактичних занять з правил дорожнього руху. Техніка безпеки в кабінетах та лабораторіях, правила безпечного проведення дослідів. Екологічна безпека та гігієна, упровадження екологічно безпечних технологій в освітній процес. Включення тем безпеки життєдіяльності в освітні програми. Проведення занять та тренінгів. Безпека життєдіяльності учасників освітнього процесу.

2.1.5. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу

Поняття безпечного і здорового освітнього середовища. Причини недостатнього рівня розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в сучасних освітніх закладах. Указ Президента України Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі. Цілі, завдання, очікувані результати реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Умови розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Особливості спілкування дорослих, що актуалізують агресивну поведінку учнів. Спілкування як фактор психопрофілактики агресивної поведінки учнівської молоді. Організаційні аспекти протидії булінгу в закладі освіти.

Підходи до реагування на наслідки надзвичайних ситуацій. Основні принципи надання психосоціальної допомоги. Ресурсність, модель подолання стресу М. Лаада (BASIC PH). Емоційні порушення в дітей різних вікових категорій, вплив стресу на успішність навчання учнів. Шляхи відновлення ресурсного стану в умовах війни. Збереження психологічного здоров'я під час самоізоляції, дієві техніки самодопомоги. Особливості зниження рівня тривожності в учнів.

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка: зміст понять. Надзвичайні ситуації. Благополуччя людини. Взаємозв'язок проблем психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях. Визначення понять «стрес», «життєстійкість». Забезпечення необхідних умов для подолання гострої реакції психіки людини на стрес. Опановування прийомами, які сприяють управлінню стресом та відновленню емоційної рівноваги в надзвичайних ситуаціях. Стратегії подолання стресу.

Очікувані результати за інваріантною складовою модуля 2

Знання й розуміння:

- основних принципів та підходів до побудови індивідуальної програми професійного розвитку вчителя;
- складових професійної компетентності педагога;
- вимог та особливостей професійного розвитку педагогічних працівників в контексті НУШ;
- взаємозв'язку між основними принципами Нової української школи та потребами сучасного суспільства;
- ролі педагога як каталізатора особистісного розвитку учня в умовах нової парадигми освіти;
- психологічних основ емоційно-вольової саморегуляції;
- сутності критеріїв та індикаторів в оцінюванні якості педагогічної діяльності;
- взаємозв'язку між виконанням критеріїв та досягненням освітніх цілей та завдань;
- сучасних тенденцій розвитку освіти.

Уміння:

- аналізувати власний досвід, навички та потреби для визначення пріоритетів у професійному розвитку;
- розробляти стратегії та дії для досягнення поставлених цілей;
- застосовувати психологічні методи та техніки саморегуляції: керувати диханням, тонусом м'язів, техніки заземлення, постукування; трансформувати тривожні думки та самостійно знижувати стан внутрішньої тривоги;
- планувати свій професійний розвиток, враховуючи вимоги НУШ та потреби власної педагогічної практики;
- упроваджувати засоби самовдосконалення та підвищення кваліфікації для постійного професійного зростання;

- аналізувати педагогічну діяльність із використанням різних критеріїв та індикаторів якості освіти;
- організовувати освітній процес відповідно до компетентнісного підходу.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- позитивне ставлення до постійного вдосконалення своєї професійної компетентності;
- усвідомлення відповідальності за власний професійний розвиток;
- взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, гнучкість і адаптивність;
- готовність до впровадження нових педагогічних ідей та технологій для покращення власної професійної діяльності;
- здатність об'єктивно оцінювати власну педагогічну діяльність та готовність до безперервного професійного розвитку;
- важливість власного професійного розвитку для реалізації освітніх стандартів;
- готовність до впровадження нових підходів та технологій у роботу на основі результатів оцінювання.

2.2. Варіативна складова модуля

2.2.1. Інклюзивна освіта: теорія і практика

Тема 1. Організація інклюзивного освітнього середовища: алгоритм дій закладу освіти

Принципи та практичні аспекти створення інклюзивного освітнього середовища в закладах освіти. Ідентифікація потреб учнів з особливими освітніми потребами, розробка індивідуальної програми розвитку, індивідуальних навчальних планів. Підтримка педагогів у розвитку адаптивних методик навчання, а також створення безбар'єрного фізичного та соціального середовища. Розвиток рівності, толерантності та розуміння різноманітності серед учнів, сприяння їхньому повноцінному включенню в суспільство. Організація професійного розвитку педагогічного колективу з питань інклюзивної освіти, сприяння співпраці з батьками учнів з особливими освітніми потребами, упровадження системи моніторингу та оцінювання ефективності інклюзивного середовища.

Тема 2. Психолого-педагогічний супровід інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами

Роль та функції психологів та педагогів у створенні сприятливого середовища для навчання та розвитку кожного учня, незалежно від його особливостей. Методи та стратегії психолого-педагогічного супроводу, спрямовані на індивідуалізацію освітнього процесу, підтримку соціально-емоційного розвитку учнів, а також виявлення та вирішення можливих труднощів. Взаємодія з батьками учнів та іншими учасниками освітнього процесу з метою підтримки та співпраці у створенні ефективного інклюзивного середовища. Кращі практики та інноваційні підходи до психолого-педагогічного супроводу, спрямовані на забезпечення успішного навчання та розвитку всіх дітей.

Аналіз концепційного та теоретичного базису психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання, зокрема використання теорій розвитку, психології виховання та соціальної педагогіки. Адаптаційні стратегії та індивідуальний підхід до кожного учня з урахуванням його потреб, можливостей та особливостей. Взаємодія психологів, педагогів та інших спеціалістів у сфері освіти для ефективного розвитку інклюзивних практик та спільного розв'язання проблем.

Тема 3. Урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі

Вплив вікових особливостей на навчання та розвиток дітей із різними видами особливих освітніх потреб, включаючи інтелектуальні, фізичні, емоційно-психологічні та соціальні аспекти. Індивідуальні особливості кожного учня: ступінь функціональних можливостей, стиль навчання, інтереси та потреби, а також специфічні особливості, пов'язані з конкретними освітніми труднощами. Стратегії та методики адаптації освітнього процесу до врахування цих особливостей із метою забезпечення успішного навчання та розвитку кожного учня. Співпраця між педагогами, психологами, батьками та іншими учасниками

освітнього процесу у створенні індивідуалізованих підходів до навчання та підтримки дітей з особливими освітніми потребами. Аналіз теоретичних підходів до вивчення вікових та індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами: теорія розвитку, психологія виховання та специфічні теорії, пов'язані з особливими видами порушень розвитку. Сучасні підходи та методики, спрямовані на індивідуалізацію освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами: диференціація завдань, використання різноманітних методів навчання та оцінювання. Практичні приклади та рекомендації щодо врахування вікових та індивідуальних особливостей у процесі планування та виконання навчальних програм для дітей із різними видами особливих освітніх потреб. Інноваційні підходи у сфері освіти, спрямовані на максимальне врахування потреб та індивідуальних особливостей кожного учня.

Очікувані результати за варіативним спецкурсом

Знання і розуміння:

- теоретичних засад інклюзивної освіти, її цілей, принципів та основних концепцій, розуміння того, що інклюзивна освіта ґрунтується на ідеї включення всіх учнів у освітній процес, незалежно від їхніх особливих освітніх потреб, знання історії розвитку інклюзивної освіти та міжнародних стандартів;
- методів та підходів до реалізації інклюзивної освіти в закладах освіти, включаючи розробку індивідуальних програм розвитку та індивідуальних навчальних планів та програм, використання різноманітних методів навчання та оцінювання, а також підтримку соціально-емоційного розвитку учнів;
- важливості співпраці між усіма учасниками освітнього процесу, включаючи вчителів, батьків, психологів та інших спеціалістів, у досягненні спільної мети – створення інклюзивного середовища, яке забезпечує розвиток кожного учня.

Уміння:

- аналізувати теоретичні підходи та концепції інклюзивної освіти, включаючи її історію розвитку та міжнародні стандарти;
- застосовувати засоби та методи інклюзивної педагогіки для створення сприятливого освітнього середовища для всіх учнів, враховуючи їхні індивідуальні особливості та потреби;
- співпрацювати з батьками, колегами та іншими учасниками освітнього процесу для ефективної реалізації інклюзивної освіти;
- оцінювати ефективність інклюзивного середовища та розробляти стратегії для його подальшого вдосконалення;
- виявляти та адаптувати навчальні матеріали та методики з урахуванням різних особливих освітніх потреб учнів;
- ефективно застосовувати теоретичні знання про інклюзивну освіту в практичній діяльності освітніх закладів та сприяти успішному навчанню та розвитку всіх учнів.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- повага до різноманітності – цінність індивідуальності кожного учня та важливість створення середовища, де кожен може розвиватися та відчувати себе прийнятим;
- усвідомлення справедливості, рівності права всіх дітей на якісну освіту та доступ до освітніх можливостей, незалежно від їхніх особливих освітніх потреб;
- розуміння труднощів, із якими можуть зіткнутися діти з особливими освітніми потребами, відчуття емпатії. Виявлення толерантного ставлення до інакшості та готовність до співпраці та взаєморозуміння з усіма учасниками освітнього процесу. Відкритість до нових знань та методів, використання можливостей вивчення нових підходів та методик, спрямованих на покращення інклюзивної практики. Відкритість до використання інноваційних засобів та стратегій для досягнення кращих результатів у навчанні та розвитку всіх учнів;
- відповідальність, розуміння важливості своєї ролі у створенні інклюзивного середовища та готовність до співпраці з колегами, батьками та іншими учасниками освітнього процесу для досягнення спільної мети.

2.2.2. Формування команди для розвитку культури демократії в школі

Тема 1. Демократичне врядування

Принципи демократичного врядування. Участь – основа демократичної культури школи. Шкільні правила на основі цінностей демократії.

Тема 2. Командна взаємодія

Командотворення: формування команди, тимбілдінг. Ролі та лідерство в командах. Фасилітація – як інструмент взаємодії та розвитку команд. Методи фасилітації, мотивації учасників, досягнень результатів роботи в команді.

Тема 3. Життєздатність команди

Створення команди для виконання завдання, прояву ролей та командного лідерства. Можливості мотивації до участі в команді. Зростання через лідерство в команді. Діяльність шкільних команд. Мотивація учасників / учасниць команди.

Очікувані результати за варіативним спецкурсом

Знання і розуміння:

- принципів демократії в школі;
- сутності понять «команда», ролі та лідерства в команді, «фасилітація», сфери її застосування;
- ролі та рис фасилітатора;
- ризиків у роботі команди;
- особливостей методів фасилітації та командного лідерства у школі.

Уміння:

- практично застосовувати методи фасилітації в діяльності команд;
- розробляти алгоритм фасилітаційної зустрічі зі шкільною командою;
- визначати способи мотивації до участі в команді;
- моделювати можливості для лідерства кожного / кожної завдяки командній роботі.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- переваги культури демократії в школі;
- ціннісне ставлення до членів команди;
- важливість ролі лідера для підтримки команд.

2.2.3. Комунікативна компетентність педагогічного працівника

Тема 1. Культура мовлення педагогічного працівника

Зміст та критерії поняття культури мовлення. Культура мовлення як важлива передумова ефективної комунікативної діяльності педагога. Належна культура мовлення – свідчення розвинутого інтелекту й високої загальної культури особистості.

Правильність, змістовність, логічність, багатство, точність, виразність, доречність і доцільність мовлення. Удосконалення усного мовлення та мовленнєвої імпровізації.

Тема 2. Новації Українського правопису

Правописні зміни, закріплені новою редакцією Українського правопису. Орфоепічні й орфографічні норми. Фемінітиви в українській мові.

Тема 3. Диджитал-етикет освітнього простору

Поняття диджитал-етикет (нетикет). Загальні принципи цифрового етикету. Правила віртуальної комунікації. Кодекс диджитал-етикету закладу освіти. Національний текст на цифрову грамотність (цифрограм для освітян). Мовний етикет службових відносин в умовах євроінтеграції.

Очікувані результати за варіативним спецкурсом

Знання і розуміння:

- основних ознак (критеріїв) культури мовлення;
- норм літературної мови;
- важливості дотримання критеріїв культури мовлення та їхнього значення для розвитку мови в цілому;

- норм та принципів диджитал-етикету.

Уміння:

- дотримуватися норм вимови й наголошування слів, слововживання, побудови висловів, точності, ясності, чистоти, логічності, багатства, доречності мовлення, а також дотримання правил мовленнєвого етикету;
- редагувати написане;
- доречно використовувати мовні засоби відповідно до ситуації спілкування;
- спілкуватися у віртуальному просторі, створювати кодекс диджитал-етикету закладу освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- відповідальність та самостійність у питаннях удосконалення культури мовлення;
- усвідомлення необхідності дотримання правил віртуальної комунікації;
- усвідомлення важливості постійного навчання та саморозвитку, формування професійної репутації, іміджу.

2.2.4. Освітній коучинг як технологія професійного розвитку педагогів

Тема 1. Освітній коучинг як інноваційна технологія розкриття внутрішнього потенціалу особистості

Чим викликаний інтерес до освітнього коучингу. Техніки освітнього коучингу. Цілі коучингу в освіті. Чотири базові етапи коучингу.

Тема 2. Особливості занять в стилі коучингу

Універсальність освітнього коучингу. партнерське комунікативне співробітництво; розкриття потенціалу особистості для досягнення максимально значущого результату; супровід учня, що дозволяє переміститися із зони проблеми в зону ефективного її рішення; сприяння й допомога особистості в пошуку її власних рішень; підтримка учня за індивідуальною освітньою траєкторією.

Тема 3. Ключові компетенції педагога-коуча

4 головні елементи коучингової взаємодії. Уміння будувати партнерські стосунки. Системне та позитивне мислення. Основа коучингу: партнерство, розкриття потенціалу, результат.

Очікувані результати за варіативним спецкурсом

Знання і розуміння:

- умов, спрямованих на ефективну організацію процесу пошуку учнем шляхів досягнення важливих для нього цілей і вибору оптимального темпу просування;
- інноваційних методик і технологій;
- ключових моментів коучингу.

Уміння:

- встановлювати партнерські взаємостосунки між учнями; визначати завдання для досягнення конкретної мети;
- досліджувати поточну ситуацію чи проблему;
- визначати внутрішні й зовнішні перешкоди на шляху до результату;
- аналізувати можливості для подолання труднощів у вирішенні проблеми;
- домовлятися про те, що конкретно повинно бути зроблено і у які терміни.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- позитивне ставлення до загальнолюдських цінностей;
- демонстрація ціннісного ставлення до учасників освітнього процесу;
- визначення важливості використання освітнього коучингу.

2.2.5. Креативні підходи мистецької освітньої галузі у профільній освіті Нової української школи

Тема 1. Персоналізоване навчання образотворчого мистецтва: ключ до успіху через профільну освіту

Профільна старша школа як необхідна умова індивідуалізації навчання та професійного само-ви-зна-чення особистості. Значення і переваги персоналізованого навчання через профільну освіту. Моделі організації персоналізованого навчання у вивченні предметів мистецького профілю. Академічні і професійні ліцеї.

Тема 2. Мистецтво у фокусі: профільна освіта та навчання образотворчого мистецтва в сучасній школі

Вплив профільної освіти на навчання образотворчого мистецтва в сучасній школі. Диференціація навчальних програм у старшій школі. Важливість профільної освіти як інструменту для розвитку творчих здібностей та мистецької культури учнів. Програмно-методичне, навчально-методичне і дидактичне забезпечення, специфічні аспекти навчання образотворчого мистецтва у профільній школі. Сприяння розвитку мистецької освіти та збагаченню освітнього досвіду учнів у сучасній школі

Тема 3. Розвиток ключових компетентностей та через допрофільну підготовку у базовій школі у процесі викладання образотворчого мистецтва

Роль допрофільної підготовки у базовій школі у розвитку ключових компетентностей та наскрізних умінь здобувачів освіти. Основні принципи допрофільної підготовки мистецької освітньої галузі, структура і форми її реалізації у процесі вивчення образотворчого мистецтва. Напрями роботи з допрофільної підготовки: інформаційний, психологічний, діяльнісний. Організаційні моделі здійснення допрофільної підготовки мистецької освітньої галузі. Методи та стратегії, що використовують у допрофільній підготовці, які сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних навичок, співпраці та самостійності учнів. Важливість допрофільного етапу для успішного проходження профільної освіти та подальшого особистісного розвитку.

Очікувані результати за варіативним спецкурсом модуля 2

Знання й розуміння:

- концептуальних засад Нової української школи;
- особливостей організації освітнього процесу на заняттях образотворчого мистецтва на засадах особистісно орієнтованого, компетентнісного й діяльнісного підходів;
- мети навчального предмета «Образотворче мистецтво»; технологій, методів, форм, прийомів навчання, виховання й розвитку учнів засобами мистецької освітньої галузі;
- суті індивідуалізованого та диференційованого навчання здобувачів освіти;
- ефективності та впливу застосування креативних підходів до навчання та розвитку учнів, а також на загальну динаміку процесу освіти;
- психологічних особливостей розвитку особистості, методів впливу на інтереси, мотивацію здобувачів освіти;
- організації допрофільної підготовки учнів в умовах базової середньої освіти.

Уміння:

- реалізовувати змістовий, ціннісносвітоглядний, технологічний концепти Нової української школи;
- добирати модельну навчальну програму та підручник з урахуванням особистих можливостей, навчальних можливостей здобувачів освіти, матеріально-технічного забезпечення освітнього закладу, соціальних ризиків;
- планувати та відслідковувати навчальний поступ здобувачів освіти;
- відслідковувати новітні тенденції та практики у сфері профільної освіти, з метою адаптації їх до власних навчальних програм та методик;
- добирати відповідні цілепокладанню технології, методи, форми, інструменти й засоби навчання відповідно до індивідуальних особливостей учнів та їх інтересів;
- застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів) під час підготовки та проведення навчальних занять;
- розвивати в учнів здатність до самооцінювання, та взаємооцінювання процесу й результатів навчання;

- визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог Державного стандарту освіти, типових освітніх програм, попередніх результатів навчання учнів, їх освітніх потреб;
- добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів;
- поєднувати традиційні та інноваційні методики навчання;
- добирати практичні та теоретичні завдання для оцінювання результатів навчання учнів, адаптувати їх відповідно до освітніх потреб і можливостей дітей;
- здійснювати допрофільну підготовку учнів та проводити профорієнтаційну роботу.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- планування та здійснення педагогічної діяльності на засадах дитиноцентризму і педагогіки партнерства;
- шанування загальнолюдських чеснот: людської гідності, поваги до себе й інших людей, справедливості, взаєморозуміння і взаємоповаги, толерантності, відкритості;
- відданість соціально-політичним цінностям: свободи, демократії, патріотизму; повага до закону, солідарність, відповідальність; цінування рідної мови, культури, культурного різноманіття інших країн;
- шанобливе ставлення до довкілля;
- здатність до емпатії;
- стимулювання креативності та творчості учнів;
- поцінування здобутків та успіхів учнів у навчанні.

Модуль 3. Фаховий. Організація освітнього процесу з предметів мистецької освітньої галузі (образотворче мистецтво)

3.1. Інваріантна складова модуля

3.1.1. Нормативно-правове, навчально-методичне забезпечення мистецької освітньої галузі в реалізації Державних стандартів загальної середньої освіти

Державні стандарти початкової та базової середньої освіти. Ціннісні орієнтири. Мета та компетентнісний потенціал освітньої галузі. Загальні та конкретні результати навчання. Наступність у досягненні очікуваних результатів мистецької освітньої галузі (образотворчого мистецтва) між ланками та циклами освіти.

3.1.2. Особливості реалізації модельних навчальних програм мистецької освітньої галузі

Особливості освітніх програм із мистецтва. Модельні навчальні програми мистецької освітньої галузі. Зміст та види освітньої діяльності учнів. Академічна свобода вчителя. Розроблення навчальної програми на основі модельної навчальної програми та планування занять на її основі.

3.1.3. Реалізація ключових компетентностей та наскрізних умінь у процесі викладання предметів мистецької освітньої галузі

Реалізація ключових компетентностей та наскрізних умінь у процесі викладання музичного мистецтва. Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі. Особливості формування в учнів ключових компетентностей та наскрізних умінь засобами образотворчого мистецтва.

3.1.4. Сприймання та інтерпретація творів образотворчого мистецтва на уроках мистецької освітньої галузі та в позаурочній роботі

Інтерпретація творів мистецтва як важливий чинник образотворення в художньо-практичній діяльності учнів. Важливість розвитку мистецького мислення та творчих здібностей учнів, аналіз та інтерпретація мистецьких творів. Навички та інструменти для впровадження інноваційних методів та підходів у викладанні мистецтва. Розвиток

критичного мислення, емоційного інтелекту та культурного розвитку учнів. Створення додаткових можливостей для розвитку творчості та самовираження учнів поза межами стандартних уроків.

3.1.5. Інноваційні методики викладання предметів мистецької освітньої галузі (образотворче мистецтво)

Сучасні підходи до викладання предметів мистецької освітньої галузі, спрямованих на активізацію творчого мислення, розвиток індивідуальних здібностей та зацікавленості учнів у процесі навчання. Різноманітні інноваційні методики, такі як: проєктне навчання, використання інтерактивних технологій, мультимедійність, колаборативне, інтегроване навчання та інші, що сприяють ефективному засвоєнню знань та розвитку мистецьких навичок здобувачів освіти. Застосування всіх форм роботи дає можливість учням виражати свою творчість та розвивати свій потенціал у сфері образотворчого мистецтва.

3.1.6. Види практичної діяльності на уроках образотворчого мистецтва

Різноманітні форми та методи активної практичної роботи, які застосовуються на уроках мистецької освітньої галузі. Педагогічні підходи та практичні методи й технології дозволяють учням ефективно виявляти творчі здібності та розвивати мистецькі навички. Виділяються такі види практичної діяльності, як: малювання, скульптура, графіка, колаж, та інші, кожен із яких має свої особливості та сприяє розвитку різних аспектів творчості учнів. Важливо створити сприятливе середовище для самовираження та самореалізації кожного учня, практичну діяльність у процесі вивчення образотворчого мистецтва.

3.1.7. Ефективні інструменти та практики оцінювання результатів навчальних досягнень учнів із предметів мистецької освітньої галузі (образотворче мистецтво)

Принципи оцінювання. Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів у мистецькій освітній галузі (загальні результати, конкретні результати, орієнтири для оцінювання). Функції та форми оцінювання. Основні види оцінювання: формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне). Свідectво досягнень. Практика та інструменти оцінювання. Очікувані результати навчання досягнень за групами умінь: пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних.

Навчальні цілі і критерії успіху. Самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів. Адаптація методів і прийомів оцінювання відповідно до потреб учнів з особливими потребами. Зв'язок оцінювання з індивідуальною програмою розвитку.

Очікувані результати за інваріантною складовою модуля 3

Знання й розуміння:

- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері базової середньої освіти;
- сутності й змісту мистецької освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти; основних груп обов'язкових результатів навчання учнів; загальної характеристики базових знань;
- змісту основних ідей, принципів побудови Державного стандарту повної загальної середньої освіти;
- навчально-методичних матеріалів для викладання мистецької освіти, такими як підручники, навчальні програми, методичні посібники, дидактичні матеріали та інші ресурси;
- особливостей формуального оцінювання, методів і прийомів організації різних видів оцінювання, розвитку в учнів здатності до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання;
- стратегій розвитку критичного мислення та когнітивної гнучкості;
- класифікації та особливостей використання різних видів електронних ресурсів, наявних національних та регіональних освітніх цифрових ресурсів, у тому числі для підтримки навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

- специфіки мистецької освіти, її цілей, завдань, методів та форм організації освітнього процесу;
- ключових компетентностей та наскрізних умінь, спільних для всіх компетентностей;
- принципів академічної свободи вчителя та принципів академічної доброчесності.

Уміння:

- аналізувати матеріали з точки зору їх відповідності Державним стандартам і обирати ті, що є найбільш ефективними для проведення занять;
- вдосконалювати навички та знання в галузі мистецької освіти;
- синтезувати інформацію щодо ефективних підходів до розвитку освіти для забезпечення сталого розвитку суспільства;
- створювати стратегії та програми розвитку освіти з урахуванням потреб сучасного ринку праці та соціокультурних вимог;
- ефективно використовувати можливості цифрових технологій;
- використовувати у практичній діяльності сучасні тенденції викладання й навчання в закладах освіти з урахуванням упровадження дистанційного навчання;
- використовувати нетрадиційні форми уроків для підвищення мотивації учнів до вивчення образотворчого мистецтва;
- чітко і переконливо висловлювати думки про історичні аспекти національної ідентичності та ефективно обмінюватися інформацією з іншими;
- використовувати чіткі критерії для оцінювання різних аспектів мистецьких робіт, таких як: композиція, кольорове рішення, технічне виконання.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- підтримка принципу доступності освіти для всіх шарів суспільства, незалежно від соціального статусу чи матеріального стану;
- готовність до впровадження нових методів та технологій у освітній процес для підвищення ефективності освіти;
- готовність організовувати мистецькі проекти та виставки, на яких здобувачі освіти можуть продемонструвати творчі досягнення широкому загалу;
- усвідомлення важливості знань як основного ресурсу для розвитку суспільства та самореалізації особистості;
- усвідомлення об'єктивної необхідності впровадження інновацій в освітньому процесі;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку та зростання;
- усвідомлення ролі вчителя як фасилітатора освітнього процесу;
- усвідомлення важливості створення сприятливої атмосфери підтримки, щоб здобувачі освіти відчували впевненість у своїх можливостях і були готові експериментувати в творчому процесі;
- усвідомлення своєї національної ідентичності, але при цьому відкритість для самокритики й вільність від націоналістичних уявлень.

3.2. Варіативна складова модуля

3.2.1. Використання нетрадиційних графічних та живописних технік на уроках образотворчого мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво» та в позаурочний час

Тема 1. Нетрадиційні графічні техніки

Різноманітні графічні техніки, які можуть бути використані на уроках образотворчого мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво» та в позаурочний час для розвитку творчих здібностей учнів. Основні принципи та техніками роботи з олівцем, маркерами, аквареллю, тушшю, а також із методами їх застосування для створення виразних мистецьких творів.

Тема 2. Різноманіття нетрадиційних живописних технік

Живописні техніки у вивченні інтегрованого курсу «Мистецтво». образотворчого мистецтва та в позаурочний час. Розвиток художніх навичок та творчих здібностей здобувачів освіти, використання різних технік, матеріалів та інструментів.

Тема 3. Поєднання різних технік при створенні творчої роботи. Зображення портрету

Основні техніки малювання та зображення портретів, включаючи олійний живопис, акварель, олівець, пастель, техніки колажу та інші. Різноманітні стилі портретного мистецтва: реалістичний, імпресіоністичний, експресіоністичний, абстрактний. Пошук новаторських підходів до створення портретів, включаючи експерименти з композицією, світлом і тінню, виразністю та емоційністю.

Очікувані результати за варіативним фаховим спецкурсом

Знання і розуміння:

- історії виникнення графіки та живопису як окремих видів образотворчого мистецтва;
- особливого значення мистецтва у житті кожної людини;
- теорії й практики образотворчого мистецтва;
- розуміння важливості збереження культури та мистецтва для наступних поколінь.

Уміння:

- самореалізуватися в галузі образотворчого мистецтва, самовдосконалитися,
- толерантно вести дискусії на теми мистецтва, аргументувати думки у процесі спілкування;
- здійснювати художньо-творчу діяльність, висловлювати гіпотези, оригінально розв'язувати проблеми у сфері образотворчого мистецтва;
- розвивати художньо-творчі здібності;
- сформувати практичні навички роботи з різними матеріалами та інструментами;
- розвивати загальні і професійні компетентності вчителів закладів загальної середньої освіти;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей учителів закладів загальної середньої освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- розвинута відповідальність за збереження культурно-мистецького надбання нашого народу;
- усвідомлення важливості естетичного сприймання творів мистецтва, навколишньої дійсності, явищ художньої культури, народних художніх традицій;
- прагнення до ознайомлення з різними матеріалами, властивостями і особливостями їх художньо-образної мови.

3.2.2. Основи графічного дизайну в системі викладання мистецьких дисциплін.

Тема 1. Основні принципи графічного дизайну

Основні принципи графічного дизайну є кістяком, на якому ґрунтується будь-яка візуальна творчість. Ефективність та виразність дизайнерського рішення. Основні елементи дизайну: лінія, форма, кольори, текстура тощо. Засвоєння принципів композиції та композиційних прийомів, розміщення елементів на поверхні, що відображається в рівновазі, пропорціях, ритмі та інших аспектах організації простору у графічному дизайні. Розуміння важливості рівноваги, пропорцій, контрасту та інших елементів дизайну.

Тема 2. Технічні аспекти графічного дизайну

Технічні аспекти графічного дизайну відіграють важливу роль у створенні професійних та естетично вишуканих візуальних робіт. Вивчення основних технічних аспектів, які необхідно враховувати при роботі з графічним дизайном. Використання графічного програмного забезпечення, наприклад, Adobe Photoshop, Illustrator, InDesign, основні принципи роботи з растровою та векторною графікою, а також навички обробки зображень та створення візуальних ефектів. Також будуть розглянуті практичні прийоми роботи з кольором, шрифтами та композицією, що допоможе створити гармонійні та привабливі графічні роботи.

Тема. 3. Практичні застосування графічного дизайну у мистецтві

Вивчення практичних застосувань графічного дизайну у мистецтві, що охоплює широкий спектр областей від ілюстрацій та книжкового мистецтва до муралів та вебдизайну. Різноманітні практичні аспекти використання графічного дизайну в мистецтві, такі як: створення логотипів, плакатів, упаковки, ілюстрацій для книг, а також вебдизайн та розробка

інтерфейсів. Аналіз творчих методів та стратегій, які використовуються митцями для досягнення високої естетичної якості та виразності у роботах. Розуміння ролі графічного дизайну у сучасному мистецтві та його вплив на культурну та візуальну спадщину.

Очікувані результати за варіативним фаховим спецкурсом

Знання і розуміння:

- основних принципів та елементів графічного дизайну;
- ролі кольору, форми, текстури, лінії, простору та інших ключових аспектів у створенні візуально привабливих композицій;
- принципів композиції та організації простору;
- принципів та концепції графічного дизайну у їх мистецькій практиці.

Уміння:

- створювати гармонійні та ефективно збалансовані композиції, використовуючи принципи ритму, пропорцій та контрасту;
- працювати з графічним програмним забезпеченням: розвивати набуті базові навички роботи з програмами для графічного дизайну, такими як: Adobe Photoshop, Illustrator, InDesign;
- аналізувати завдання та знаходити ефективні та творчі способи їх вирішення способом графічного дизайну.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення важливості творчого підходу до дизайну;
- прагнення постійного навчання, самонавчання, генерувати ідеї, експериментувати з різними стилями та розвивати унікальний стиль;
- стимулювання аналізувати та оцінювати власні роботи та роботи інших за критеріями естетичності, функціональності та відповідності поставленому завданню;
- розвивати творчу уяву та експериментувати з різними стилями, техніками та матеріалами, щоб розширити свій мистецький потенціал;
- прагнення до постійного вдосконалення та саморозвитку з питань графічного дизайну в системі викладання мистецьких дисциплін.

3.2.3. Від ідеї до шедеву: майстерність Самчиківського розпису

Тема 1. Відродження Самчиківського розпису у творчості сучасних майстрів

Відродження Самчиківського розпису та його вплив на творчість сучасних майстрів. Самчиківський розпис – унікальний вид українського народного мистецтва. Його основні мотиви – геометричні та рослинні орнаменти, символіка, пов'язана з природою та культурою українського народу.

Тема 2. Творча композиція у техніці Самчиківського розпису. «Птах щастя»

Процес створення художньої композиції в традиційній техніці Самчиківського розпису з образом "Птах щастя". Техніка Самчиківського розпису, її історія та особливості, а також аналіз образу "Птах щастя" як символу української народної традиції. Розбір композиції: вибір кольорів, композиційна структура, візуальна гармонія та інші елементи, які сприяють створенню виразної та ефектної художньої роботи. Висвітлюються символіка та значення "Птаха щастя" в українській культурі та мистецтві.

Тема 3. Творча композиція у техніці Самчиківського розпису «Млин»

Технічні та художні аспекти створення млину в стилі Самчиківського розпису, а також особливостей цієї унікальної техніки. Підготовка поверхні, вибір кольорів, композиційна структура, візуальна гармонія та інші елементи, які впливають на створення ефектної творчої композиції. Також досліджуються символіка та значення образу млина в українській культурі та мистецтві. Висвітлюються технічні прийоми та методи, що використовуються для передачі деталей та текстур у роботі, а також рекомендації щодо створення виразної та автентичної художньої роботи в стилі Самчиківського розпису з образом млина.

Очікувані результати за варіативним фаховим спецкурсом

Знання і розуміння:

- історії й особливості Самчиківського розпису;
- походження, традицій та характерних особливостей цього українського художнього стилю;
- основних символів та тем, які часто зустрічаються в Самчиківському розписі, таких як: квіти, птахи, тварини, рослини.

Уміння:

- вибирати правильні матеріали (фарби, пензлі, підготовлені поверхні) та техніки, їх застосовувати для створення розпису;
- поєднати елементи розпису на площині таким чином, щоб досягти гармонійного та естетичного вигляду;
- застосовувати техніки та методи розпису, такі як: контурна лінія, пляма, тонування, деталювання;
- вибирати та змішувати кольори для досягнення потрібного ефекту та настрою композиції;
- генерувати та розвивати творчі ідеї для композицій, враховуючи власні уявлення та традиції Самчиківського розпису.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення поваги до народної творчості, традицій;
- стимулювання збереження та популяризації української народної культури, її мистецтва та ремесел;
- прагнення до вираження власної творчої особистості та індивідуального стилю використання унікальних мотивів, кольорів та технік;
- цінність обміном ідеями, навичками та культурними цінностями;
- любов до природи та традиційних мотивів.

3.2.4. Національно-патріотичне виховання засобами мистецької освіти

Тема 1. Шляхи національно-патріотичного виховання через мистецьку освіту: теорія та практика

Теоретичний і практичний досвід використання мистецтва в розвитку особистості здобувача освіти. Методичні підходи до формування рис громадянина-патріота учня та педагога засобами мистецької освіти. Вплив предметів мистецького спрямування на виховання висококультурної особистості.

Тема 2. Українське мистецтво у формуванні національної культури

Вплив мистецтва на особистість. Українське мистецтво у формуванні та розвитку культурної ідентичності, національної свідомості та цінностей особистості в контексті української культури. Самовираження та саморозвиток у міжкультурному діалозі.

Тема 3. Патріотична пісня в духовно-моральному вихованні зростаючої особистості

Мета, завдання, концепція та основні напрямки національно-патріотичного виховання. Засоби реалізації завдань національно-патріотичного виховання в позашкільній діяльності. Обмін досвідом.

Очікувані результати за варіативним фаховим спецкурсом

Знання і розуміння:

- сутності національної ідеї;
- національної культури;
- звичаїв, традицій;

Уміння:

- зацікавити молодь щодо служби у Збройних силах України, підготувати до захисту України та виконання громадянського й конституційного обов'язку, захистити національні інтереси, цілісність, незалежність України з метою становлення її як правової, демократичної, соціальної держави;

Диспозиції (цінності, ставлення)

- збільшення відвідуваності здобувачами освіти закладів, що популяризують культурні та національно-мистецькі традиції українського народу, а також експозицій музеїв, присвячених національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України;
- підвищення серед здобувачів освіти рівня знань про видатних особистостей українського державотворення, визначних українських учених, педагогів, спортсменів, військових, підприємців, провідних діячів культури, мистецтв, а також духовних провідників українського народу;
- збільшення кількості здобувачів освіти, які пишуться українським походженням, громадянством;
- збільшення кількості підготовлених фахівців із національно-патріотичного виховання;
- збільшення кількості громадян, зокрема дітей та молоді, залучених до проєктів та заходів із національно-патріотичного виховання місцевого, всеукраїнського та міжнародного рівнів, які відповідають ціннісним орієнтирам та індикаторам ефективності.

3.2.5. Творчий шлях до ментального здоров'я: арт-терапія для профілактики посттравматичного стресового розладу

Тема 1. Посттравматичний стресовий розлад: причини та наслідки

Посттравматичний стресовий розлад: причини його виникнення та вплив на організм людини. Перші ознаки посттравматичного стресового розладу. Техніки самопомогі для профілактики посттравматичного стресового розладу.

Тема 2. Розвиток творчої компетентності педагогічних працівників на основі використання арт-терапевтичних методів

Зміст поняття арт-терапія та особливості її проведення. Особливості використання методів арт-терапії у процесі профілактики посттравматичного стресового розладу. Аналіз методів арт-терапії, зокрема малювання, скульптура, музика, театральні техніки та інші форми виразної творчості. Значення мистецтва у самовираженні, відновленні психологічного здоров'я і стимулюванні особистісного розвитку.

Тема 3. Педагогічна арт-терапія у відновленні ментального здоров'я

Концепції арт-терапії та її застосування в освіті. Роль педагога в підтримці ментального здоров'я учнів. Експресивне мистецтво як інструмент самовираження та заспокоєння. Використання різних форм творчості: малювання, скульптура, колаж тощо. Розвиток емоційної грамотності: розпізнавання та вираження емоцій. Розвиток способів емоційного саморегулювання. Створення безпечного простору.

Творчі завдання для самовираження та розуміння власних потреб і бажань. Планування та проведення арт-терапевтичних сесій в освітньому процесі. Методи оцінки ефективності арт-терапії у відновленні ментального здоров'я педагогів та учнів. Рефлексія над власними досягненнями та викликами у процесі роботи.

Очікувані результати за варіативним фаховим спецкурсом

Знання і розуміння:

- основних понять: «посттравматичний стресовий розлад (ПТСР)», «психологічна травма війни», «арт-терапія», «арт-терапевтичні практики»;
- ризиків та проявлення симптомів ПТСР;
- важливості попередження ПТСР та ролі арт-терапії у цьому процесі.

Уміння:

- використовувати різноманітні техніки та стратегії саморегуляції, що допоможе педагогічним працівникам знаходити способи впоратися зі стресом та тривогами;
- розвивати креативні та позитивні підходи до вирішення проблем, що сприятиме покращенню здатності педагогічних працівників адаптуватися до негативних життєвих подій;
- інтегрувати арт-терапію в повсякденне життя;
- долати стресові ситуації;
- розрізняти реакції дітей і дорослих на стрес, життєві труднощі;

- навички застосування арт-терапії, як ефективний інструмент попередження ПТСР;
 - поєднувати різні арт-терапевтичні практики у діяльності.
- Диспозиції (цінності, ставлення):**
- усвідомлення важливості людського життя, дбайливе, відповідальне ставлення до нього;
 - прагнення постійного навчання, самонавчання нових методик та практик, що допомагають у стабілізації емоційного стану особистості;
 - стимулювання роботи над особистим творчим розвитком;
 - розвивати відчуття емпатії;
 - прагнення до постійного вдосконалення та саморозвитку з питань психологічної підтримки учасників освітнього процесу;
 - цінність ефективної роботи в групах;
 - прагнення до постійного.
 - відчуття відповідальності перед собою та суспільством.

Рекомендовані джерела

1. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання ІГО «Соціальна синергія». Київ: Видавництво «Теза», 2020. 30 с.
2. Андрущенко О.О. Сутність феномену «рефлексивні вміння педагога». *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 51 (104), С. 67-73.
3. Арт-терапія: види, методи, ефективність. URL: <https://psychologer.com.ua/art-terapiia/>
4. Бех І.Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. *Рідна школа*. 2011. № 8-9, С. 14-16.
5. Бівол О. С. Проблемно-пошукові методи навчання на уроках у початкових класах як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів. *Таврійський вісник освіти*. 2012. № 3 (39), С. 103-107.
6. Богосвятська А., Кудрик Л. Комунікативна компетентність педагога-коуча. *Зарубіжна література в школах України*. 2020. № 4, С. 12-17.
7. Бондаренко Н. Ідеї українських інтелектуалів як підложжя національно-патріотичного виховання. Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики. Суми : КЗ Сумський ОППО, 2022. 128 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731118>
8. Бондаренко Н. Модерна українська ідентичність як основа формування європейськості майбутньої еліти. Обдаровані діти – скарб нації! : матер. III Міжнародної наук.-практ. онлайн-конференції (м. Київ, 18-23 серп. 2022 р.). 2022. С. 139–149. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731816>
9. Ващенко Г. Виховний ідеал («Записки виховника»). Брюссель ; Торонто ; Нью-Йорк ; Лондон ; Мюнхен : Вид-во Центральної Управи Співки Української Молоді, 1976. 209 с.
10. Взаємодія у школі: 6 прикладів змін через партнерство. Посібник МОН України. URL: https://38d34c07-6455-4caa-9ab77d37e22181e3.filesusr.com/ugd/417f51_002e0e562bd04458b040e24238550_cd8.pdf
11. Взаємодія у школі: 6 прикладів змін через партнерство. Посібник МОН України URL: https://38d34c07-6455-4caa-9ab77d37e22181e3.filesusr.com/ugd/417f51_002e0e562bd04458b040e24238550_cd8.pdf
12. Використання Kahoot у навчально-виховному процесі: веб-сайт. URL: <https://bit.ly/3Vmanig>
13. Виховання особистості: сходження до духовності : наукове видання. Київ : Либідь, 2006. 272 с.
14. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Коло, 2003. 528 с.
15. Волошенюк О.В., Чорний О.В. Методика формування умінь з медіаграмотності на заняттях з інтегрованого курсу «Мистецтво» в НУШ : навчально-методичний посібник. Київ: Академія української преси, Центр Вільної Преси, 2020. 54. с.

16. Вороніна Г.Л. Трикутник партнерства: педагоги – батьки – діти. Харків : Основа, 2007. 302с.
17. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.П., Сущенко І.М. Критичне мислення: як цьому навчати: наук.-метод. посіб. / за наук. ред. О.І. Пометун. Харків, 2007. 190 с.
18. Галузяк В.М. Рефлексія у структурі особистісно-професійної зрілості вчителя. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2008. №4, С. 17-25.
19. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 1 клас : навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОППОПП ЧОР», 2019. 89 с.
20. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 10 клас : навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОППОПП ЧОР», 2019. 156 с.
21. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 10 клас : навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОППОПП ЧОР», 2020. 231 с.
22. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 2 клас : навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОППОПП ЧОР», 2020. 104 с.
23. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 3 клас : навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОППОПП ЧОР», 2021. 111 с.
24. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 4 клас : навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОППОПП ЧОР», 2022. 106 с.
25. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 8 клас : навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОППОПП ЧОР», 2017. 334 с.
26. Гловацький С.В. Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво». 9 клас : навчально-методичний посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОППОПП ЧОР», 2018. 192 с.
27. Глузман О.В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. *Педагогіка і психологія : Вісник НАПН України*. 2009. № 2 (63), С. 51-60.
28. Графічний дизайн. Історія та сучасність. URL: <https://newmedia.ua/interesting-know-uk/hrafichnyy-dyzayn-istoriya-ta-suchasnist%CA%B9/>
29. Графічний дизайн: поради для новачків та просунутих. URL: <https://eds.ua/blog/article/graphic-design-porady-dlya-novachkiv-ta-prosunutyh>
30. Державний стандарт базової загальної освіти : Постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
31. Дзинглюк О.С., Гречиха В.А. Патріотична пісня як невід'ємний елемент національної свідомості українців. *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Т. 2. Вип. 9, С. 118–123. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/33176>.
32. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
33. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н.П. Наволокова. Харків : ВГ «Основа», 2009. 176 с.
34. Євтух М.Б., Пінковська Е.А., Черкашина Т.В. Методики особистісно-професійного самовдосконалення суб'єкта педагогічної діяльності на засадах самопізнання : навч.-метод. посібник для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2015. 400 с.
35. Євтух М.Б., Черкашина Т.В. Педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення : підручник. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2017. 348 с.
36. Зеленська Л.Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). *Молодь і ринок*. 2021. № 9(195), С. 16-20.
37. Зеленська Л.Д. Модерація як форма реалізації супервізії в НУШ. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г.С. Сковороди. 2021. Т. 2, С. 95-98.
38. Ілліна О.В. Проблема вмінь, необхідних для організаторської діяльності вчителя в історії педагогічної думки. *Вісник Житомирського державного педагогічного університету*. 2018. № 24, С. 63-66.
39. Інклюзивна освіта: навчальний посібник / М. Порошенко та ін. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.

40. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти: керівництво для тренерів: навч.-метод. посібник. Київ, 2018. 174 с.
41. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід.: метод. посіб. / авт.- укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : АПН, 2002. 136 с.
42. Ісаєва Г. Метод проєктів – ефективна технологія навчання. Підручник для директора. 2005. № 9-10, С.4-10.
43. Калініна Л.М. Реформування освіти в Чеській республіці. Вересень. 2013. № 1-2 (62-63), С. 10-24.
44. Калошин В.Ф. Філософське ставлення до стресу: психологічний практикум. *Управління школою*. 2017. № 46, С. 90-94.
45. Книш І.В. Кліпове мислення як норма та прояв геніальності. Нові виміри духовності на початку ХХІ століття : матеріали VI Міжнародної on-line конференції (24-25 травня 2018 року, Сумський державний університет) / за ред. проф. І.П. Мозгового. 2018. С. 48-49.
46. Коберник О.М. Проєктивна педагогіка і національна школа. *Шлях освіти*. 2006. № 7, С. 7-9.
47. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x>. (дата звернення: 30.11.2022).
48. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996. URL: <https://bit.ly/3Wl5vu3>
49. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді : додаток до Наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641. Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України. 2015. № 8. С. 87–95.
50. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
51. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258
52. Коротун О. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2016. № 3 (28), С. 117-129.
53. Коханова О. Психологія партнерської взаємодії в освіті: навч.-метод. посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О.В., 2011. 104 с.
54. Кремень В.Г. Світ знання : людина, наука, освіта. Київ : Знання України, 2016. 87 с.
55. Кугуєнко Н.Ф. Активні та інтерактивні методи навчання як фактор забезпечення педагогіки успіху. *Джерело педагогічної майстерності*. 2008. № 2, С. 32-37.
56. Куля О.М. Патріотичне виховання школярів на традиціях українського народу. Виховна робота в школі. 2017. №2, С .9-11.
57. Любчак Н.М. Проєктні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2014. Вип. 122, С. 144-150.
58. Макаренко В.М., Туманцова О.О. Як опанувати технологію формування критичного мислення. Харків : ВГ «Основа», 2008. 320 с.
59. Максименко С.Д. Рефлексія – шлях до продуктивного самовизначення. *Психолог*. 2005. № 1, С. 19-22.
60. Масол Л.М. Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах компетентнісного підходу : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2019. 208 с.: іл.
61. Масол Л.М. Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах компетентнісного підходу : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2020. 160 с.: іл.
62. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах у 2022/2023 навчальному році / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL: <https://bit.ly/3VV100D>
63. Мистецько-педагогічний потенціал графіки. URL:<https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova8/subor/Gnydina.pdf>
64. Модельні навчальні програми. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/>

65. Моргун В.Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. *Постметодика*. 2010. № (6)97, С. 2-15.
66. Нетрадиційні техніки живопису. URL: <https://naurok.com.ua/navchalniy-posibnik-netradiciyni-tehniki-zhivopisu-186588.html>
67. Нетрадиційні художньо-графічні техніки в роботі з дітьми. URL: <https://vseosvita.ua/library/netradicijni-hudozno-graficni-tehniki-v-roboti-z-ditmi-125187.htm>
<https://www.youtube.com/watch?v=wHkoM9qYr30>
68. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Н.М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.
69. Онопрієнко О.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 4, С. 36-42.
70. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / за заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ, 2018. 252 с.
71. Плівачук К.В. Духовно-моральне виховання учнівської молоді як умова ціннісного становлення особистості. *Народна освіта*. 2016. Вип. 1, С. 37-44. URL: <https://www.narodnaosvita.kiev.ua/>.
72. Положення про інклюзивно-ресурсний центр : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 545 (із змінами).
73. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Посібник для вчителя. Київ, 2014. 280 с.
74. Пометун О.І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учнів початкової школи : навч.-метод. посібник. Київ : Вид. дім «Освіта», 2020. 192 с.
75. Пометун О.І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посібник. Київ, 2020. 104 с.
76. Пометун О.І., Сущенко І.М. Основи критичного мислення: метод. посібник для вчителів. Дніпро: ЛІРА, 2016. 156 с.
77. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості : монографія. Київ : Наш час, 2007. 280 с.
78. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ від 28.07.2021 № 769; від 26.04.2022 № 483).
79. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 26.04.2022 № 483).
80. Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами : Постанова КМУ від 14 лютого 2017 року № 88 (із змінами).
81. Президент Латвії розповів, якою бачить Україну після перемоги у війні. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/09/11/7146563/>
82. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : Наказ МОН від 08.06.2018 № 609.
83. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145>.
84. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2020, № 31, ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
85. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 05.12.2015 № 389-VIII-XII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> С. 9-14.
86. ПТСР під час війни. URL: <https://health-ua.com/article/74442-posttravmatichnij-stresovij-rozlad-pd-chas-vjni-mozhливost-rozshirennya-ter>
87. ПТСР під час війни. URL: <https://life.pravda.com.ua/health/2023/09/8/256430/>

88. Самопізнання і самовдосконалення в схемах, формулах, таблицях: навчально-методичний посібник / укладач А.В. Аносова; за заг. ред. Е.А. Пінковської, Т.В. Черкашиної. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 152 с.
89. Самчиківський розпис Самчики. URL: <https://etnoxata.com.ua/statti/traditsiji/samchikivskij-rozpis/>
90. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : Наказ МОЗ України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
91. Сенчина Н.Г. Формування педагогічної рефлексії учителів гуманітарних спеціальностей у післядипломній освіті : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2019. 22 с.
92. Сікора Я. Інтеграція електронного навчання і дистанційних освітніх технологій в навчальний процес ВНЗ. *Актуальні питання сучасної інформатики*. 2023. № 3, С. 92-95.
93. Смагіна Т.М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills в підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти. *Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збірник матеріалів конференції*. Житомир. 2017. С. 21-29.
94. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка . Київ: ІЗМН, 1997. 232 с.
95. Степанова Н.М., Кудін В.С.. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152 с.
96. Стрельников В.Ю. Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини. *Постметодика*. 2010. № (6)97, С. 15-21.
97. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. Кухаренко та ін.; за ред. В. Кухаренка. Харків : Міськдрук, 2016. 284 с.
98. Технології професійного розвитку педагогів : навч.-метод. посібник /упорядники: Т.М. Сорочан, М.І. Скрипник; Держ. вищ. навч. закл. «Ун-т менеджменту освіти». Київ, 2016. 231 с. URL: <https://bit.ly/3j19Fso>
99. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : Наказ МОН України від 10.12.2021 №1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W> _
100. Типове положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа» / уклад.: Клокар Н.І., Нікулочкіна О.В. Київ, 2018. 6 с.
101. Типовий перелік допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти : Наказ МОН від 23.04.2018 № 414 (із змінами).
102. Типові освітні програми. URL: <https://bit.ly/3EW5dlM>
103. Традиція декоративного розпису села Самчики. URL: <https://authenticukraine.com.ua/blog/tradicia-dekorativnogo-rozpisu-sela-samchiki>
104. Удовицька Т.А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). *Вища освіта України : теорет. і наук.-метод. часопис*. 2013. Вип. 31. Т. VIII (50), С. 407-416.
105. Хто такий графічний дизайнер, чим займається та як ним стати, перспективи професії. URL: <https://wizeclub.education/blog/hto-takij-grafichnij-dizajner-chim-zajmayetsya-ta-yak-nim-stati-perspektivi-profesiyi/>
106. Чебан А. «Вишиванку одягну» у виконанні гурту «LIBERTY». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=z9sfer1alK4>
107. Чебан А. «Незламні» у виконанні хору «Симфонія». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=8BoPdSC50S0>
108. Чебан А. «Нескорена» у виконанні гурту «LIBERTY». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=D24xsAR5J3s>
109. Чебан А. «Переможне попурі» у виконанні інструментального ансамблю «Чарівні дзвіночки». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cxdxqgYH1zrMi>
110. Чебан А. «Повертайтеся, лелеки, в Україну» у виконанні гурту «LIBERTY». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=D24xsAR5J3s>

111. Чебан А. «Тримайся, моя рідна Україно» у виконанні гурту «LIBERTY». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Z1OsbHyb2-g>
112. Чебан А. «Я україночка» у виконанні гурту «LIBERTY kids». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Z1OsbHyb2-g>
113. Черкашина Т.В. Сучасні педагогічні практики: педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення: навчально-методичний посібник для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 162 с.
114. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. *Молодь і ринок*. 2012. № 12, С. 136-139.
115. Швець Т. Тьюторські компетенції, або Чому не кожний вчитель може стати тьютором. 2018. URL: <https://bit.ly/3irvxgm>
116. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / пер. з англ. Г. Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
117. Шуневич О.М. Фасилітативний підхід як умова трансформаційного навчання вчителів у післядипломній освіті. *Суспільні дисципліни як засіб формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти: матеріали I Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції*. Рівне. 2018. С. 219-224.
118. Що таке арт-терапія та чому вона ефективна у роботі з дітьми під час війни. URL: <https://voices.org.ua/news/shcho-take-artterapiia-ta-chomu-vona-efektyvna-u-roboti-z-ditmy-pid-chas-viyny/>
119. Що таке арт-терапія? URL: <https://osoblyvi.com.ua/helpful-info/110-napriam-rozvytok/1603-shcho-take-art-terapiya>